

Політико-соціальні основи сталого розвитку територій.

Сталий розвиток, "динамічна сталість" політичного процесу багато вчених розглядають як ідеальну модель розвитку, що дозволяє вирішувати кризові проблеми. Політологічні аспекти проблем розвитку суспільства досліджувалися Дж. Касті, С. Хантінгтоном, О. Галкіним, М. Ільїним, О. Глушенковою, А. Дегтярьовим, Г. Пушкарьовою та іншими вченими. Зокрема, О. Глушенкова відзначає, що перехід до сталого розвитку відкриває нові можливості як для політичної так і економічної системи. Перехід до сталого розвитку вимагає зміни ролі держави в політичній системі – серйозніші позиції повинно посісти громадянське суспільство. Парадигма сталого розвитку передбачає підвищення організованості, упорядкованості життя за рахунок самоорганізації, а не за рахунок зростання централізації – згідно з логікою старого ліберального лозунгу: "Більше управління без більше уряду".

Фактори, що впливають на самоорганізацію суспільства, розвиток громадської активності вивчаються в теорії "капіталізму участі". Її концепція визначає умови інтеграції людини в суспільство, формування соціальної відповідальності, солідарності. Держава загального добробуту, її життєздатність, на думку авторів теорії, є виміром соціального здоров'я суспільства.

Серцевиною такої держави вони називають концепцію справедливого суспільства – такого, що гарантує представникам найвразливіших верств захист, певний дохід, доступ до системи охорони здоров'я, а для їхніх дітей – доступ до освіти і професійної підготовки. Тобто все необхідне для поліпшення соціального статусу. Пов'язується вирішення цих проблем з вирішенням проблеми інтеграції соціуму в економічне, політичне та соціокультурне життя суспільства, а це залежить переважно від держави. "Капіталізм участі" передбачає зміну соціально-економічних відносин, розвиток повноцінного громадянського суспільства та ефективної держави добробуту. Держава,

вирішуючи проблему включеності, одночасно створює умови для збереження стабільності, забезпечення сталого розвитку.

Проблема сталого розвитку нині вивчається не лише окремими вченими, але й міжнародними організаціями, в тому числі ООН. Конференція ООН 1992 року в Ріо-де-Жанейро ухвалила документ під назвою "Порядок денний на XXI століття". У його 28 розділі говориться, що кожна місцева адміністрація має встановлювати діалог з громадянами, місцевими організаціями та приватними підприємствами і формувати місцеву програму "Порядок денний на XXI століття". Через проведення консультацій і пошук консенсусу місцеві адміністрації мають залучати громадян і громадські організації, комерційні та промислові підприємства як джерела інформації, необхідні для вироблення оптимальної політики сталого розвитку.

Принципи сталого розвитку на кожній конкретній території мають впроваджуватися у певній послідовності:

- Дається оцінка відповідності стану території принципам збалансованого розвитку.
- Визначаються пріоритети та індикатори сталого розвитку.
- Розробляється концепція сталого розвитку території, яка окреслює стратегічні цілі розвитку та індикатори, що мають бути досягнуті.
- Обговорення концепції з громадськістю, врахування її пропозицій при доопрацюванні документа.
- Затвердження концепції рішенням органів влади.
- Розробка на основі концепції та визначених пріоритетів стратегії (програми) сталого розвитку території. Програма має включати дії, терміни їх виконання, очікувані результати й відповідальних за виконання.
- Моніторинг індикаторів сталого розвитку території; за необхідності – їх уточнення та коригування.

Демократичні реформи мають обумовити децентралізацію влади, що передбачає делегування частини владних повноважень місцевій владі, а не регіональним елітам, як це сталося, зокрема, в багатьох пострадянських країнах. Місцеву владу населення може контролювати ефективніше, ніж центральну. Концепція сталого розвитку передбачає створення такого економічного і соціального середовища, яке б забезпечило доступ до можливостей і ресурсів цивілізації, розширення стабільної участі кожного громадянина в розвитку суспільства як для нинішніх, так і для майбутніх поколінь.

Отже, зміна моделей політичної участі, громадянський контроль за прийняттям і виконанням рішень, передача певних владних повноважень місцевій спільноті сприяє формуванню відкритого суспільства. В ньому менше перешкод для артикуляції та агрегації інтересів, ефективніше діють політичні комунікації, а це сприяє виявленню проблем, запобіганню конфліктів, відтак і забезпеченню стабільності політичної системи.

Адже сталість розвитку залежить не лише від відтворення і збереження системних якостей, але й від адаптації політичних структур до змін зовнішнього середовища. Нині актуальною проблемою, що потребує вивчення, є координація діяльності громадських асоціацій з органами влади. Вона дозволить максимально використати ресурси для вирішення найважливіших суспільних проблем.